

FREUD HAR SAGT

Mange historier er i omløb. Virksomhedshistorier og personlige historier. Kærlighedshistorier og rene sladderhistorier. Og så den slags særlige historier, vi kalder myter.

Men uanset hvad vi kalder historien, så elsker vi at lægge øre til. For historien kan noget, vi som mennesker ikke kan leve foruden, nemlig give en sammenhæng og give fortælleren en identitet. Vi fortæller historien om os selv. Har vi været ude for en hændelse, fortolkes den og sættes ind i en mere overordnet ramme, som er vores personlige udviklingshistorie. I og med at vi fortæller en hændelse til en anden, har vi over for os selv og verden sat det oplevede eller erfarede ind i en større fortælling om os selv. På skrift er det mere cementeret. Vi gør notater. Vi skriver dagbog. Nogle skriver i aviser og magasiner – og enkelte skriver en bog.

Steen Kristensen, der er dyrlæge og ph.d. fra Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole, kan skrive om mennesker og for længst skete hændelser, så det føles som at sidde ved kaminilden med en toddy en råkold vintersaften og lytte til en vidende og velmoduleret stemme, der fortæller de mærkværdigste historier om nogle, man måske engang har hørt om, men glemt igen.

Bogen, Steen Kristensen har skrevet, handler om prinsesse Marie Bonaparte, Sigmund Freud og prins Georg af Grækenland og Danmark. Et persongalleri, der i sin sammenstilling er så tilpas aparte, at det kalder på vor nysgerrighed. Hvordan skal denne sammenknytning af historiske personer forstås? Meget omkring Freud er blevet endevendt gennem tiden – og mange har været ude i et ikke alt for nobelt ærinde med hensyn til ”afdækningen” af psykoanalytisk teori. Der har fx været en Jeffrey Masson og den hjemlige Eric Danielsen, som ger-

En prinsesse, en prins – og så Freud. Tre centrale figurer i en anderledes og nysgerrighedsvækkende bog, som anmelderen har læst med nydelse.

ne ville forøve et karaktermord på urfaderen. Det slap begge i øvrigt skidt fra.

Sex, løgn og traumer

Forfatteren til ”Freud har sagt”, som udkom foråret 2006, er slet ikke ude i et sådant ærinde. Her gås der lempeligt til værks, når det gælder personer og teori. På den led er det ikke en fagbog i strikt forstand. Og måske derfor udvider bogen sig – eller rettere læseren udvider sig i forhold til bogens tone og indhold. Både Freud og Marie Bonaparte skrev meget, så der er meget at hente i de breve, der har været tilgængelige.

Steen Kristensen har sat sig for at skrive en tredobbelts biografi om prinsessen, Prinsen af Danmark og psykoanalysens

ophavsmand. Det er en spændende beretning om sex, løgn og psykiske traumer. De tres forbundethed inddrager verdenshistorie og Freuds teorier med et glimt i øjet. For denne anmelder er det ganske nyt, at der skulle være en sådan personforbindelse. Marie Bonaparte blev nemlig Freuds klient og senere selv psykoanalytiker.

Lidt tankevækkende som psykoterapeut er det også, at Freud selv tog det ganske let med, hvordan man som terapeut bør agere under selve sessionen. Mesteren både talte om sig selv og pulsedede heftigt på cigaren, hvis han ikke blundede. Én ting overholdt han dog – til forskel fra nogle samtidige og senere psykoterapeuter – han gik ikke i seng

BOGDATA:

Steen Kristensen:
"Freud har sagt".
Gyldendal, 2006.
504 sider. 299 kr.

med sine klienter. Dette ærgrede Marie Bonaparte.

I det hele taget var den stenrige prinsesse meget optaget af det seksuelle. Ægteskabet med prins Georg opfyldte langt fra hendes behov for romantik og elskov. Skiftende elskere optrådte af og til åbent sammen med prinsessen, andre gange mere diskret, men altid nærværende og opvartende. Ægtemanden synes upåvirket af sin hustrus eskapader. Men han havde også sit at pleje. Prinsen var nemlig livslangt lidenskabeligt forlokket i sin onkel prins Valdemar, som selv var gift og havde børn.

En mønsterelev

Nu er det ikke bare en celeber historie om kongelig elskov, men også historien om psykoanalysens udvikling og teoretiske stridigheder mellem de toneangivende mænd (og tre kvinder: Anna Freud, Ruth Brunswick og Marie Bonaparte). Hvad der både i datiden og senere viste sig at være af stor praktisk og teoretisk vigtighed, var spørgsmålet om erindrede seksuelle overgreb. Freud var i begyndelsen klar i målet: Der var uforholdsmæssig mange beretninger fra kvindelige klienter om fædres og onklers seksuelle overgreb i løbet af barndommen. Kvindernes højst nutidige psykiske vanskeligheder tilskrev Freud overgrebene i barndommen. Senere – i sin "Selvbiografi" fra 1925 – giver Freud en forklaring på, hvorfor han fraveg forførelsesteorien.

Hvad der synes at være omdrejningspunktet for Maries personlige og faglige virke, er netop den dysfunktionelle seksualitet. Hun havde et livslangt problem med manglende orgasme. Marie tilskrev det selv oplevelser i barndommen. Hun og Freud korresponderede til tider intenst – og både i skrift og når hun lå på mesterens divan, var det den-

ne dysfunktion, der var genstand for al opmærksomheden. Flere år efter Freuds død tager Marie noter om Freud og seksualangsten frem igen. Hun færdiggjorde "La sexualité de la femme", som hun havde arbejdet med i en årrække, og fik det trykt i det franske psykoanalytiske tidsskrift i 1948.

Freud anså vedblivende voksnes sex med mindreårige for særdeles alvorligt. Og han var ikke blind for, at hans patienter kunne have været udsat for voksnes overgreb. "Derimod er det usikkert, hvor meget han forstod af Marie Bonapartes kladdehæfter", skriver Steen Kristensen og fortsætter: "Han kunne ikke lide at bruge skriftligt materiale i sine analyser, og det var en gestus, at Marie Bonaparte fik lov at læse op af de bizarre tekster. De var oven i købet skrevet på et ubehjælpssomt engelsk, og Marie Bonaparte må have udtalt ordene med fransk accent. Freud var desuden tunghør efter kræftoperationen. Så han fik sikkert ikke fat i alt – selv om ordet "Mund-blyant" ikke undgik hans opmærksomhed."

Imidlertid var prinsessen ikke syg efter Freuds begreber. I et brev til Sándor Ferenczi skriver han: "Marie Bonaparte er en yderst fornuftig moden kvinde med en sund, kritisk forstand, som har fundet vej hertil gennem Laforgue, dels af interesse for sagen (den psykoanalytiske bevægelse, *KH*), dels på grund af sine egne neurotiske småproblemer".

På mange måder var Marie Bonaparte en mønsterelev / -patient, selv om Freud selvfølgelig ikke kunne undgå at bemærke, at hun konstant i analysen kredsede om sin frigiditet. Analysen var så helt i overensstemmelse med de psykoanalytiske forskrifter; det ses bl.a. af, "at hun kaldte Freud for 'Faderen'".

At Marie Bonaparte havde den særlige adgang til psykoanalysens ophavsmand, brugte hun i udstrakt grad, når

hun over for analytikere hjemme i Frankrig skulle hævde autoriteten. Hendes stående vending var "Freud har sagt" – og så må man gå ud fra, der ikke var så meget mere at sige om den sag.

Sådan skrives der historier

Ovenstående giver måske en smagsprøve på forfatterens tilgang til emnet. Og helt ubetaleligt er hans afrunding af analysesektionen, som dels siger noget om det navlepilleri, en analyse også er, og dels den ufrivillige komik, der kan opstå, når tingene skal falde på plads i sidste akt.

Der var nemlig én ting, der var usædvanligt ved prinsessens analyse, og det var, at urscenen kunne empirisk bekræftes. Det får både Marie Bonaparte og en anden fransk psykoanalytiker, Laforgue, til at se genialiteten i Freuds teori og ivre for en offentliggørelse. Freud selv var dog tilbageholdende.

Men for at lægge et plaster på såret, betyder han Marie Bonaparte, at det egentlig slet ikke er så dårligt at have overværet et samleje, for det betyder, at seksuel nysgerrighed går hånd i hånd med almindelig videbegærlighed, "og at fremmelige børn blev store forskere – med det tragikomiske resultat at Marie Bonaparte takkede (faderens alderende staldmester, *KH*) for hans lyssky gerninger i børneværelset" dengang for mange år siden sammen med den lille Maries barnepige.

Sådan skrives der historier, og en identitet etableres i løbet af ens livsbane.

Det lykkedes ikke den franske prinsesse at forføre den verdensberømte psykoanalytiker "til sex på divanen," men de var forbundet hinsides konsultationsværelset i Berggasse i Wien.

Kjeld Hesselmann